

TRAFICOM

Liikenne- ja viestintävirasto

Suomen ilmailun turvallisuudenhallinta - FASP-asiat osana valvontaa

Ilmailukouluttajien sidosryhmätilaisuus 7.11

Heli Koivu, ilmailun esikunta

Esityksen sisältö

1. Velvoitteet Euroopan ja Suomen ilmailun turvallisuudenhallinnalle
2. Pähkinäkuoressa – miksi FASP-työ on hyvä juttu
3. Missä kuvataan, miten velvoitteet on Suomen osalta täytetty
Järjestelmän kuvaus: Turvallisuusohjelma FASP
4. Mistä saamme turvallisuustietoa? Miten rakennamme riskikuvat?
ATO-Riskikuvatyo
5. Miten viemme toimenpiteitä käytäntöön
Turvallisuussuunnitelma FPAS ja sen toteutus
6. Miten seuraamme turvallisuuden tilaa ja kansallista suorituskkyä
Suorituskyvyn seurantamittaristo
7. FASP-asioiden valvontaohje

1. Velvoitteet Euroopan ja Suomen ilmailun turvallisuudenhallinnalle

- EASAn uusi perusasetus § 5-8
  - *5 artikla Euroopan lentoturvallisuusohjelma*
  - *6 artikla Euroopan lentoturvallisuussuunnitelma*
  - *7 artikla Kansallinen turvallisuusohjelma*
  - *8 artikla Kansallinen lentoturvallisuussuunnitelma*
- Muut, tarkentavat EU-säädökset Traficom ja toimijoiden turvallisuudenhallinnalle
- Ilmailulaki § 4
  - Ilmailulaki 2014/864
  - [4 §](#) Suomen ilmailun turvallisuusohjelma
- ICAO Annex 19
  - ICAO Doc 9859 Safety Management Manual

2. Pähkinäkuoressa – miksi FASP-työ on hyvä juttu

Järjestelmällisellä yhteistyöllä säästämme kaikkien osapuolten rajallisia resursseja ja varmistamme, että keskitymme turvallisuustyössä oikeisiin asioihin vaikuttavin toimenpitein.

Kansalliset ilmailun turvallisuustavoitteet (FASP liite 2)

- saavutetaan yhdessä viranomaisten ja organisaatioiden turvallisuustyöllä
  - seurataan toteutumista seurantamittareilla

Keskeiset Suomen ilmailun turvallisuusuhat (FASP.2.6)

- tunnistetaan yhdessä järjestelmällisellä turvallisuustiedon vaihdolla ja sen hyödyntämisellä

Keskeiset toimenpiteet Suomen ilmailun riskien pitämiseksi hallinnassa (FASP 2.6 ja FPAS)

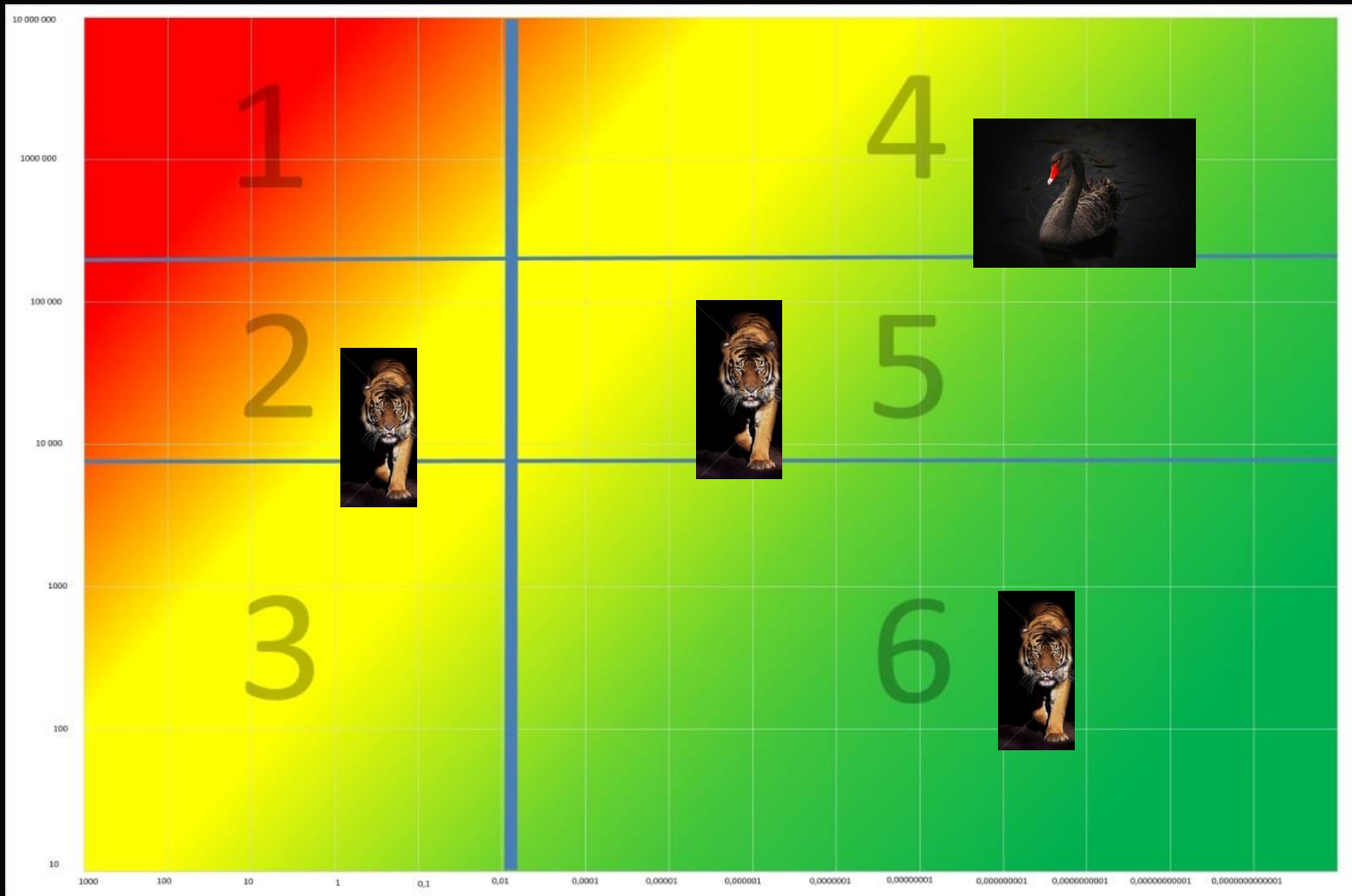
- jokainen osapuoli toteuttaa oman toimintansa osalta yhteistyötä hyödyntäen

Turvallisuuden edistäminen (FASP 4.2)

- yhteistyö tiedon hyödyntämisessä, osaamisen jakamisessa ja aktiivisessa turvallisuustiedottamisessa

2. Pähkinänkuoressa – miksi FASP-työ on hyvä juttu

**Kansallisen
tason riskikuva:**

**-tietoa uhista
Euroopasta ja muista
kv-lähteistä sekä
suomalaisilta
toimijoilta
- arvioitu riski
kansallisella tasolla**

2. Pähkinäkuoressa – miksi FASP-työ on hyvä juttu

Luottamuksellinen

Luottamuksellinen
ATO-riskikuva
poistettu jaettavasta
versiosta

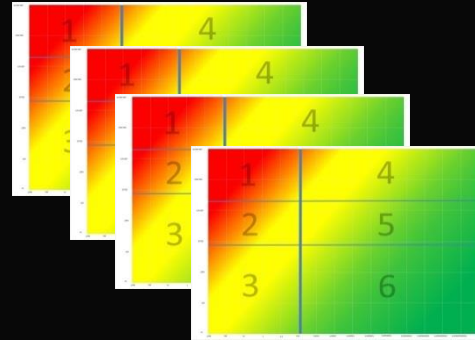
***ATO-riskikuva
Suomen
ilmailussa***

*Kansallinen, ei
yksittäisen toimijan
riskikuva*

*Ylläpidetään
yhteistyössä
toimijoiden kanssa*

2. Pähkinäkuoressa – miksi FASP-työ on hyvä juttu

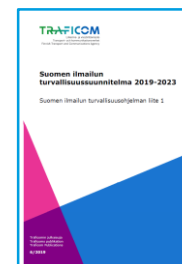
- *uhkien sekä olemassa olevan hyvän tekemisen ja osaamisen tunnistaminen*
- *turvallisuusriskien arviointi*
- *päätös hyväksyttävästä turvallisuustasosta ja tarvittavista toimenpiteistä (turvallisuusriskien hallinta)*
- *Toimenpiteiden vaikuttavuuden ja turvallisuustason seuranta (turvallisuuden varmistaminen)*
- *...jatkuva prosessi*
- *Reaktiivisuudesta ennakoivaan, proaktiiviseen riskienhallintaan*
- *Ei onnistu ilman tiedon ja parhaiden käytäntöjen jakamista – yhteistyötä*

3. Järjestelmän kuvaus: Turvallisuusohjelma FASP

Suomen ilmailujärjestelmän ja toimintojen kuvaus

- Ylläpidetään ajan tasalla
- Toteutetaan viranomaistyössä
- Kommunikoidaan toimijoille

Liitteinä FPAS ja Suorituskyky-Mittaristo

4. Mistä saamme turvallisuustietoa? Miten rakennamme riskikuvat? ATO-riskikuvat

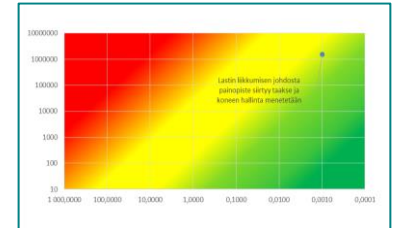
Traficom: ATO-riskipaja:

- ennen Riskipaneelia
- tarvittaessa
- Toimijat mukaan $\geq$ kerran vuodessa

Asiantuntijoiden esitys riskikuvasta:

- uhkien *sekä olemassa olevan hyvän tekemisen ja osaamisen tunnistaminen*
- riskien arviointi
- toimenpide-ehdotuksia

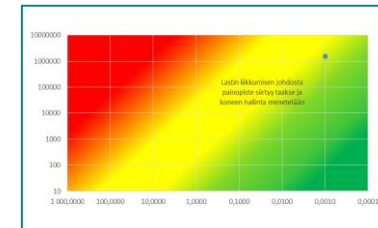

Traficom/ Riskipaneeli 4x vuodessa

Vahvistetut kansalliset ATO-riskikuvat toimenpiteineen

- riskikuvan käsittely ja vahvistus
- hyväksyttävän turvallisuustason määrittely
- päätökset toimenpiteistä ja niiden seuranta

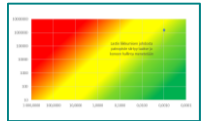

5. Miten viemme toimenpiteitä käytäntöön - Turvallisuussuunnitelma FPAS

EPASin toimenpiteet jäsenvaltioille

- Järjestelmätaso
- Operatiivinen taso
- Uudet teknologiat ja toimintamallit

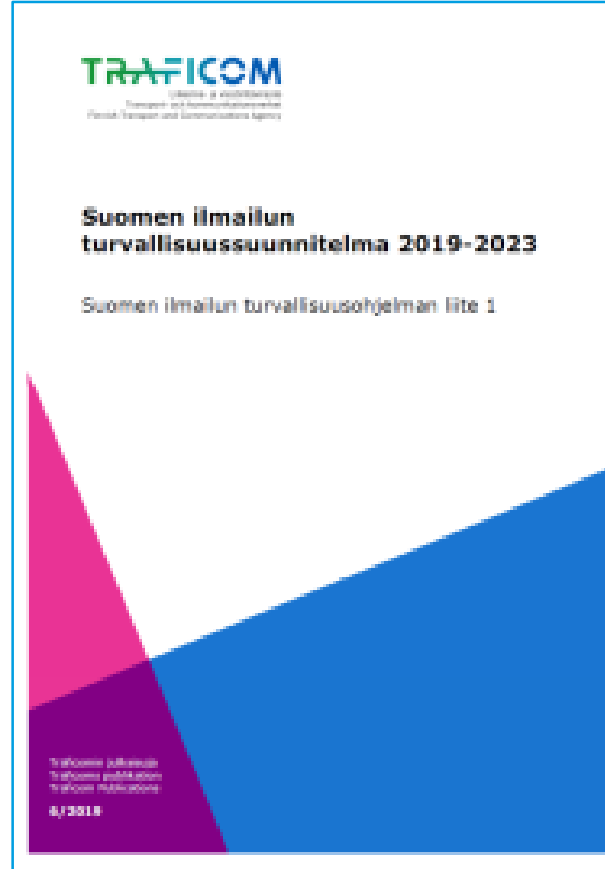

Kansallisesta ilmailun riskikuvasta nousseet toimenpiteet

- 14:sta ilmailun osa-alueella

OTKESin (ja muiden SIA:en) turvallisuussuositukset

- Traficomille
- Suomen ilmailun toimijoille

Kansallisen turvallisuusriskienhallinnan (FASP 2.6) tulosten yhteenveto

- Keskeiset riskit, toimenpiteet ja vastuut
- Päivitetään vuosittain
- Toteutetaan viranomaistyössä
- Kommunikoidaan toimijoille
- Valvotaan toimijoiden vastuulla olevien toimenpiteiden toteutusta

6. Miten seuraamme turvallisuuden tilaa ja kansallista suorituskkyä - Suorituskyvyn seurantamittaristo

Strategiset turvallisuustavoitteet
(safety objectives)
turvallisuuspolitiikan jalkauttamiseen

Suorituskykymittaristo (SPI, SPT), jolla
seurataan strategisten
turvallisuustavoitteiden saavuttamista

Suomen ilmailulle on määritelty suorituskykytavoitteilla ja -mittareilla hyväksyttävä turvallisuustaso (acceptable level of safety performance AloSP), joka Traficom ja ilmailun toimijoiden on saavutettava käytännön toiminnassaan.

7. FASP-asioiden valvontaohje nyt testikäytössä – tulossa versio myös toimijoille

2.0 SAFETY RISK MANAGEMENT ORO.GEN.200(a)(3)

2.1 HAZARD IDENTIFICATION sekä 2.1.1 REPORTING

Oman toiminnan uhkien tunnistaminen:

- Organisaatiolla on oltava käytössään prosessi uhkien tunnistamiseen ja riskirekisterin ylläpitämiseksi. Organisaatio on käsitellyt häntä koskevat FPASin toimenpiteet ja FASP liite 2:n kyseistä organisaatiota koskevan liitteen (esim. liite B kaupallinen ilmakuljetus lentokoneilla, CAT OPS FW). Niissä esiin nostetut, kansallisella tasolla tunnistetut uhat on soveltuvin osin otettu organisaation riskirekisteriin.
- Organisaatiolla on dokumentoitu näyttö FPAS-toimenpiteiden ja FASPin liitteen 2 käsittelystä ja perusteet sille, jos jokin kansallisesti tunnistettu kyseistä toimijaryhmää koskeva uhka ei koske organisaatiota.
- Yllä kuvatulla varmistetaan, että kansallisella tasolla tunnistetut keskeiset uhat on käsitelty ja niihin liittyvät riskit ovat hallinnassa kaikilla suomalaisilla organisaatioilla. Tämä tukee organisaation omaa riskienhallintaa ja on samalla yksi oleellinen KOSSU-työkalun What to look for-ohjeen kuvaama ”*external sources of hazards*”.
- Uhkien tunnistaminen, erityisesti ennakoiden mahdollisia muutoksia organisaation sisällä tai toimintaympäristössä, **liittyy suoraan myös muutoksenhallintaan** (3.2 THE MANAGEMENT OF CHANGE).
- Organisaation toimiva raportointijärjestelmä ja hyvä raportointikulttuuri ovat keskeisiä SMS:än tietolähteitä. Organisaation on täytettävä poikkeama-asetuksen 376/2014 velvoitteet myös artiklan 13 osalta. Artikla 13 antaa velvoitteita raportointitiedon analysoinnille ja siinä tunnistettujen uhkien käsittelylle. Poikkeamien analysointi ja jatkotoimenpiteet ovat osa organisaation riskienhallintaa. Organisaatio hyödyntää uhkien tunnistamisessa ja riskienhallinnassa järjestelmällisesti raportointitietoa sekä yksittäisten että tapausryhmien analysointia.

Tiedon tuottaminen kansalliseen riskikuvaan:

- **Poikkeama-asetuksen mukaiset raportit** sekä artiklan 13 mukaiset **analysointitulokset** ja niiden pohjalta tehdyt riskienhallinnan toimenpiteet toimitetaan Traficomille säännöllisesti (artiklan 13 velvoite). Lentoimintayksikkö ja poikkeamatiedon vastaanotosta ja käsittelystä Traficomissa vastaava Tilatieto ja analyysit-yksikkö ovat sopineet ja kuvanneet menettelyt, joilla em. tietoa Traficomissa käsitellään ja vaihdetaan.
- Organisaatiolla on mahdollisuus **osallistua vuosittain oman ilmailun osa-alueensa kansallisen riskikuvan luomiseen ja päivittämiseen** yhteisissä riskipajoissa sekä tuottamalla turvallisuustietoa SMS:n puitteissa. **Organisaatio voi myös olla aloitteellinen ja tuoda aktiivisesti Traficomin tietoon tunnistamiaan uhkia sekä näkemyksiään tarvittavista toimenpiteistä.**

7. FASP-asioiden valvontaohje nyt testikäytössä – tulossa versio myös toimijoille

2.0 SAFETY RISK MANAGEMENT ORO.GEN.200(a)(3)

2.2 RISK ASSESSMENT AND MITIGATION

Organisaatiolla on käytössään prosessi turvallisuustiedon analysointiin ja riskiarviointiin sekä hyväksyttävän turvallisuustason/riskitason määrittelemiseksi. **FASP liite 2:ssa ja FPASissa tunnistetut uhat ja FPAS-toimenpiteet on käsitelty organisaation riskienhallintaprosessissa.** Tämä tarkoittaa:

- FPASissa ja FASP liite 2:ssa kuvattujen organisaatiota koskevien uhkien osalta on tehty tarvittavat riskienarvioinnit, jos ko. uhat eivät ole aiemmin olleet organisaation riskirekisterissä tai riskiarviointia ei ole tehty tai päivitetty.
- Organisaatio on ottanut kantaa siihen, ovatko yllä kuvatut riskit hallinnassa organisaation toiminnassa, määritellyt hyväksyttävän riskitason ja dokumentoinut perustelut (evidence of risk controls).
- FPASin organisaatiota koskevat toimenpiteet on soveltuvien osin toteutettu, ja tarvittavat riskienhallinnan päätökset on tehty riskienhallintaprosessin foorumeilla. Toimenpiteiden vaikuttavuutta seurataan.
- Yllä kuvattu käsittely on dokumentoitu.
- Riskirekisterin osalta on tärkeää kiinnittää huomiota sen tarkoituksenmukaiseen käyttöön. (2.2: “..Risk assessments are regularly reviewed to ensure they remain current. Risk acceptability criteria are used routinely and applied in management decision making processes and are regularly reviewed. / ..Risk register is being reviewed and monitored by the appropriate safety committee(s).”

7. FASP-asioiden valvontaohje nyt testikäytössä – tulossa versio myös toimijoille

3.0 SAFETY ASSURANCE ORO.GEN.200(a)(3)

3.1 SAFETY PERFORMANCE MONITORING AND MEASUREMENT

Organisaatiolla on oltava käytössään prosessi turvallisuustasonsa seurantaan. Se pitää sisällään organisaation SMS:n tarpeisiinsa määrittelemät SPI:t (*safety performance indicator*) ja SPT:t (*safety performance target*). **SMS-mittaristoa täydentämään organisaation on käsiteltävä FASP liite 2:n organisaatiota koskeva liite.** Käsitteeseen kuuluu:

- Kyseistä organisaatiota koskevassa liitteessä kuvatut mittarit (SPI) ja tavoitteet (SPT) on käyty läpi ja arvioitu, liittyykö ko. mittari organisaation toimintaan.
- Organisaatiota koskevat kansalliset SPI:t ja niiden seuranta on viety osaksi organisaation SMS:n suorituskyvyn seurantaa ja turvallisuuden varmistamisen prosessia.
- Yllä kuvattu käsittely on dokumentoitu.

heli.koivu@traficom.fi

www.traficom.fi

@TraficomFinland

